

STORTINGET

Innst. 293 S

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Meld. St. 8 (2021–2022)

Innstilling fra næringskomiteen om Noregs fiskeriavtaler for 2022 og fisket etter avtalane i 2020 og 2021

Til Stortinget

Sammendrag

Meldinga omtalar fiskeriavtalane Noreg har inngått med andre land for 2022 og fisket etter avtalane i 2020 og 2021. Ho gjev ei innføring i viktige tema i det internasjonale fiskerisamarbeidet, som det havrettslege rammeverket, internasjonale havmiljøprosessar, kontrollsamarbeid og kampen mot ulovleg, uregulert og urapportert fiske og fiskerikriminalitet. I tillegg gjer meldinga greie for status og vitenskapleg rådgjeving for dei viktigaste bestandane Noreg deler med andre land.

Noreg er ein havnasjon med rike fiskeressursar. Dei store mengdene fisk i norske farvatn har gjeve mat, arbeid og inntekt til det norske kystfolket til alle tider. I 2021 eksporterte Noreg villfanga fisk og fiskeprodukt for 35,1 mrd. kroner, som vart ny rekord.

Noreg deler rundt 90 pst. av fiskeressursane vi haustar av, med andre land gjennom gjensidige avtalar på ressursforvaltingsområdet. Det er forvaltninga av desse ressursane som er temaet for dei årlege fiskeriavtalane. Avtalane skal sikre at haustinga av fiskebestandane er berekraftig. Dei er difor baserte på uavhengige vitenskaplege råd om kvotar og forvaltningstiltak og inneheld forpliktande føresegner om kvotefordeling, forvaltningstiltak og kontrollsamarbeid.

Det er tre overordna mål som ligg til grunn for Noregs medverknad i dei ulike forhandlingsprosessane og dei internasjonale organisasjonane for ressursforvaltning:

- å fremje ei berekraftig forvaltning av dei levande marine ressursane, basert på den best tilgjengelege vitenskaplege kunnskapen og ei økosystembasert tilnærming
- å sikre Noreg ein rettferdig del ved kvotefordeling av felles regulerte bestandar
- å sikre tilfredsstillande kontroll og handheving innan dei forvaltingsregima der Noreg tek del

Oversikt over fiskeriavtalane

Noreg inngår vanlegvis tre typar internasjonale fiskeriavtalar: tosidige avtalar, kyststatsavtalar og avtalar i regionale fiskeriforvaltingsorganisasjonar (RFMO-ar). Nytt i 2021 var at Noreg også inngjekk ein trepartsavtale med EU og Storbritannia om forvaltninga av fellesbestandane i Nordsjøen.

Noreg inngår tosidige avtalar med Russland, EU, Færøyane, Island og Grønland og for 2022 for første gong også med Storbritannia. Avtalane med Russland, EU og Storbritannia er dei mest omfattande og gjeld felles forvaltning av bestandane vi deler i høvesvis Barentshavet og Nordsjøen. I tillegg blir det avtalt gjensidig løyve til å fiske i fiskerisona til den andre parten og byte av kvotar. EU er forhandlingspart på vegner av Sverige og Danmark i avtalane om regulering av fisket i Skagerrak og Kattegat og svensk fiske i norsk økonomisk sone. Avtalane med Færøyane, Grønland og Island gjeld først og fremst kvotebyte. Kvoteytet har tradisjonelt vore ei vidareføring av tidlegare fiskemønster hos partane, men nivået avheng òg av variasjonar i storleiken på dei ulike

bestandane. Dei tosidige avtalane omfattar dessutan kontrollsamarbeid og i ulik grad forskingssamarbeid.

Dei største bestandane i Norskehavet er makrell, norsk vårgytande sild og kolmule. Dette er bestandar som vandrar mellom sonene til fleire statar. Dei blir difor forvalta gjennom fleirsidige avtalar, såkalla kyststatsavtalar, mellom statane som har bestanden i sone sine. Noreg har òg ein trepartsavtale om forvaltninga av lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen og er part i prosessen om fordeling og regulering av uer i Irmingerhavet mellom Færøyane, Grønland og Island.

FN-avtalen om fiske på det opne havet pålegg kyststatane og statar som fiskar i internasjonalt farvatn, å ta del i regionalt samarbeid om forvaltninga av vandrane fiskebestandar. RFMO-ane søkjer å kombinere ei langsiktig bevaring og best mogleg utnytting av fiskeressursane i konvensjonsområda sine. Det skjer gjennom regulering av fisket, miljøtiltak og kontrollsamarbeid. RFMO-ane har mellom anna vore viktige arenaer i kampen mot ulovleg, urapportert og uregulert fiske (UUU-fiske). Dei ulike organisasjonane for fiskeriforvaltning som Noreg deltek i, er nærare presenterte i kapittel 3 i meldinga.

I kapittel 2 i meldinga gjev departementet ei kort innføring i tema som er viktige i det internasjonale fiskerisamarbeidet: Det havrettslege rammeverket, den vitenskaplege rådgjevinga og dei internasjonale havmiljøprosessane legg viktige premisser for dei årlege fiskeriavtalane. Departementet omtaler dessutan i kapittel 2 det internasjonale samarbeidet mot UUU-fiske og fiskerikriminalitet.

Verdiane Noreg forhandlar om

Den samla fangstverdien av fiskeriavtalane Noreg inngjekk med andre land i 2021, er rekna til om lag 52 mrd. kroner. Noreg sin del utgjorde ein tredel av totalen, eller om lag 17,98 mrd. kroner. I tillegg kjem verdiane som blir skapte av vidareforedling av fangsten. Den reelle verdien av avtalane er avhengig av i kor stor grad Noreg nyttar kvotane fullt ut.

Figur 1.2 i meldinga viser korleis den økonomiske verdien vart fordelt mellom dei viktigaste avtalane i 2021. Denne fordelinga vil variere ein del frå år til år som følgje av endringar i storleiken på kvotane og prisane i marknaden for dei ulike artane. Figuren illustrerer like fullt den økonomiske tyngda av dei ulike avtalane.

Torsken i Barentshavet er den kommersielt viktigaste bestanden i Noreg, og den norske kvoten hadde i 2021 ein verdi på om lag 8,3 mrd. kroner. Det er grunnen til at meir enn halvparten av dei samla verdiane av fiskeriavtalane kjem frå Russlandsavtalen. 30 pst. av verdiane frå avtalane totalt skriv seg frå kyststatsavtalane for dei tre pelagiske bestandane. Makrellen er for tida den viktigaste med ein verdi på om lag 3,1 mrd. kroner i 2021.

Avtalen med EU og Storbritannia om forvaltninga av fellesbestandane i Nordsjøen stod for 7 pst. av verdiane. Skagerrakavtalen med EU stod for cirka 1 pst. av dei samla verdiane i 2021.

Fiskeriavtalane for 2022

Figur 1.3 i meldinga viser den avtalte totalkvoten for viktige bestandar for Noreg i perioden 2019–2022. Kapittel 3 i meldinga presenterer dei fastsette kvotane og fordelinga av desse i alle dei ulike avtalane. Kapittel 4 i meldinga inneheld ein gjennomgang av status og vitenskapleg rådgjeving for dei ulike bestandane.

AVTALEN MED RUSSLAND

Noreg og Russland har avtalt totalkvotar for 2022 på fellesbestandane i Barentshavet og fordelinga mellom Noreg, Russland og avsetjing til tredjeland. Landa har òg avtalt gjensidig rett til å fiske i sonene til kvarandre, og har bytt kvotar som gjeld både fellesbestandar og nasjonale bestandar. Det er semje mellom dei to landa om ei fast prosentvis fordeling av fellesbestandane.

Etter at det er fastsett kvote til tredjeland, blir kvotane for nordaustarktisk torsk, nordaustarktisk hyse, blåkveite, snabeluer og lodde fordelte i tråd med den faste prosentvise fordelinga. Torske- og hysebestandane blir delte likt mellom Noreg og Russland. Torskekvoten er 20 pst. lågare enn i 2021. Tredjelandskvoten blir bytt mot kvotar på andre artar. Kvotenivået er venta å sikre eit høgt utbyte på lang sikt. Hysekvoten er redusert med om lag 20 pst. frå 2021. Noreg og Russland vedtok også eit ekstra høve til overføring av ubrukt kvote av torsk frå 2021 til 2022. Vedtaket inneber at overføringsgraden som eit eingongstilfelle på grunn av koronaviruspandemien er auka frå 10 pst. til 15 pst. Det inneber at partane kan overføre inntil 15 pst. av kvoten til neste år. Det vart bestemt å opne for eit loddefiske i 2022 innanfor ein totalkvote på 70 000 tonn, i tråd med forvaltingsregelen. Den norske andelen utgjør 41 950 tonn. Dette er første gong sidan 2018 at det blir opna for eit loddefiske.

Noreg og Russland er einige om å føre vidare arbeidet i analysegruppa i 2021, som har vore sentral i kontrollsamarbeidet med Russland i Barentshavet.

AVTALEN MED EU OG STORBRIANNIA

Etter at Storbritannia gjekk ut av EU 28. februar 2020 og frå 1. januar 2021 stod fram på nytt som ein sjølvstendig kyststat, er mange av bestandane som tidlegare vart forvalta i samråd mellom Noreg og EU, delte mellom tre partar. Frå 2021 blir difor totalkvotar (TAC) og andre forvaltningstiltak for bestandane nordsjøtorsk, hyse, sei, kviting, raudspette og nordsjøild fastsette i samråd mellom EU, Storbritannia og Noreg.

Byte av kvotar og gjensidig tilgang til å fiske i jurisdiksjonsområda til Storbritannia og EUs farvatn skjer

etter separate avtalar som må forhandlast fram mellom Noreg og kvar av dei to partane.

Trepartsavtalen om totalkvotar for fellesbestandane i Nordsjøen vart underteikna fredag 10. desember 2021.

Av fellesbestandane i Nordsjøen er det silda og sei-en som har den største kommersielle verdien for Noreg. Noreg har 29 pst. av sildekvoten og 52 pst. av seikvoten.

Rekrutteringa i Nordsjøen har vore på eit lågt nivå for mange bestandar dei siste åra. Årsaka er kompleks og kan ha med både samansetjing av plankton og endringar i temperaturen å gjere. Sjå kapittel 4 i meldinga om tilstanden til dei ulike bestandane.

AVTALANE MED EU

I tråd med rammeavtalen om fiskerisamarbeid mellom Noreg og EU frå 1980 forhandlar partane kvart år om byte av fiskekvotar. Avtalen gjev òg gjensidig tilgang til å fiske i fiskerisona den andre parten har i Nordsjøen.

I tråd med rammeavtalen med EU er Noreg forplikta til å tilby EU 4,14 pst. av den totale kvoten for torsk i nord. I tillegg byter EU til seg sei, hyse og blåkveite i nord og lysing, reker og andre bestandar i Nordsjøen. EU skal som motyting tilby Noreg tilsvarende fiskemoglegheiter i eigne farvatn. Etter at Storbritannia ikkje lenger er medlem av EU, har dette bytet minska betydeleg i storleik. Frå EU fekk Noreg i år kvotar på kolmule og ein del kvotar som kan fiskast i Grønlands farvatn. Dette omfattar mellom anna reker, lodde og blåkveite.

Noreg og EU samarbeider òg om kontroll og overvaking av ressursuttaket.

Noreg og EU forhandlar i tillegg avtalar om fisket i Skagerrak/Kattegat og om svensk fiske i den norske delen av Nordsjøen (nabolandsavtalen). Det er særleg silde- og rekefisket i Skagerrak som er av størst interesse for norske fiskarar.

Noreg og EU underteikna fredag 10. desember 2021 tosiding kvoteavtale om kvotebyte og tilgang til å fiske i sonene til kvarandre, tosiding avtale om forvaltning av fiskebestandar i Skagerrak og Sverige-avtalen.

AVTALANE MED STORBRIANNIA

30. september 2020 underteikna Noreg og Storbritannia ein bilateral rammeavtale for fiskerisamarbeid. Avtalen legg til rette for at partane kan bli einige om byte av kvotar og tilgang til å fiske i respektive jurisdiksjonsområde (sonetilgang). Noreg og Storbritannia enda likevel opp utan avtale for 2021. Etter mange rundar hausten 2021 lukkast ein å bli einige om ein bilateral avtale om sonetilgang og kvotebyte for 2022. I denne avtalen får Noreg tilgang til å fiske noko av vår eigen nord-sjøsildekvote i den økonomiske sona til Storbritannia. Partane vart òg så einige om å gje kvarandre gjensidig til-

gang til å fiske opp til 30 000 tonn kvitfisk. Partane utveksla i tillegg kvotar i Nordsjøen og Barentshavet.

KYSTSTATSAVTALANE

For tida er det ingen kyststatsavtalar om fordeling av dei store pelagiske bestandane makrell, NVG-sild og kolmule. Kyststatane vart hausten 2021 samde om å starte nye forhandlingar om fordeling av alle desse bestandane tidleg i 2022.

MAKRELL

Makrellen er kommersielt sett den nest viktigaste bestanden for Noreg.

Makrellbestanden har vore i ganske god forfatning dei siste åra. Kyststatane vart hausten 2021 samde om at samla kvote for 2022 bør vere på 794 920 tonn. Dette er i samsvar med rådet frå ICES og inneber ein liten reduksjon frå kvoten for 2020.

Noreg, EU og Færøyane inngjekk i 2014 ein femårig rammeavtale om forvaltning av makrell, som i 2018 vart forlengd ut 2020. Noreg hadde primært ønskt å føre vidare denne avtalen med fire partar etter at Storbritannia vart ein sjølvstendig kyststat i 2021. Men Storbritannia var ikkje villig til å føre vidare elementet om gjensidig løyve til å fiske i sonene til kvarandre, som var eitt av to hovudelement i det gamle avtaleverket og svært viktig for Noregs flåte. Det var difor ikkje grunnlag for å inngå nokon ny avtale. Noreg, som dei andre partane, sette difor ein eigen einseitig kvote på 35 pst. av samla makrellkvote, som svarer til 298 299 tonn. Storleiken på denne kvoten var basert på sonetilhøyrsla makrellen har til farvatn under norsk jurisdiksjon. Så å seie heile denne kvoten vart fiska i norsk økonomisk sone gjennom hausten 2021.

NORSK VÅRGYTANDE SILDE (NVG-SILDE)

Norsk vårgytande sild er den største sildebestanden i verda. Storbritannia, Færøyane, Island, Noreg og Russland er kyststatar til NVG-silda. Dei siste åra har Færøyane kravd ein høgare del av den totale kvoten. Det færøyske kravet førte til at spørsmålet om delinga mellom partane har blitt opna på nytt, og fleire partar, mellom dei Noreg, har auka den prosentvise delinga dei nyttar som grunnlag for fastsetjing av nasjonal kvote. Kyststatane har forhandla om delinga i fleire forhandlingsrundar, men har ikkje greidd å bli einige om ein ny fempartsavtale. På kyststatsmøtet hausten 2021 var det semje om å møtast igjen tidleg i 2022 for å halde fram med andelsforhandlingar.

For 2022 har partane blitt samde om ein totalkvote på NVG-sild på 598 588 tonn. Fram til no er det ikkje nådd ein avtale om fordelinga av andelar til statane, og kvotane blir fastsette unilateralt. Med utgangspunkt i ein felles kyststatsrapport om sonetilhøyrsla til NVG-sil-

da har Noreg sett ein kvote for 2022 som inneber ein del på 76 pst.

På kyststatsmøtet hausten 2020 vart det lagt fram ein rapport utarbeidd under leiing av forskarar frå Havforskningsinstituttet, men med deltaking av forskarar frå dei andre partane, der denne rapporten om sonetilhøyrsla til silda vart oppdatert. I rapporten går forskarane også gjennom metodikk for å berekne sonetilhøyrsla for ein bestand. Denne rapporten vil no bli oppdatert kvart år framover.

Storbritannia deltok for første gong på kyststatsmøtet hausten 2020 og skreiv under avtalen på line med dei andre partane. Det er semje mellom partane om at Storbritannia er kyststat til sild, medan EU ikkje lenger er dette.

KOLMULE

Kolmule er den tredje store pelagiske bestanden i Nordaust-Atlanteren. Etter initiativ frå EU utarbeidde partane for ein del år sidan ein felles rapport om sonetilhøyrsla for kolmulebestanden. Med utgangspunkt i rapporten kravde EU ein høgare del av totalkvoten. Færøyane har følgd opp og krev også ein større del, og Island har òg dei seinare åra nytta ein høgare prosentsetning. I si kvotefastsetjing for 2022 har også Storbritannia nytta den same høgare satsen som EU.

Kyststatane har dei seinaste åra forhandla i fleire rundar om ei ny fordeling av bestanden, men ein har førebels ikkje lukkast i dette. På kyststatsmøtet hausten 2021 var det semje om å møtast igjen tidleg i 2022 for å halde fram med andelsforhandlingar. Det var også semje om at rapporten om sonetilhøyrsla for kolmulebestanden no skal oppdaterast kvart år, som for sild.

I forhandlingane for 2022 vart partane samde om ein totalkvote (TAC) på 752 736 tonn. TAC er basert på rådgevinga frå ICES og forvaltingsplanen som er evaluert av ICES.

På same måten som for norsk vårgytande sild deltok Storbritannia hausten 2020 for første gong også på forhandlingane om kolmule. Både Storbritannia og EU er å rekne som kyststatar til kolmule.

DEI REGIONALE

FISKERIFORVALTINGSORGANISASJONANE

Noreg er i dag medlem av fire regionale fiskeriforvaltingsorganisasjonar, i tillegg til Den internasjonale kvalfangstkommissjonen (IWC) og Den nordatlantiske sjøpattedyrkommissjonen (NAMMCO).

DEN NORDAUSTATLANTISKE FISKERIKOMMISSJONEN (NEAFC)

Den nordaustatlantiske fiskerikommissjonen har ein viss samordnande funksjon i reguleringa av fisket et-

ter bestandar som vandrar mellom dei økonomiske sonene til partane og internasjonalt farvatn. Dette gjeld kolmule, norsk vårgytande sild, makrell og uer. I tråd med kyststatsavtalen for kolmule for 2022 vedtok årsmøtet ein kvote for fisket i internasjonalt farvatn på 59 910 tonn, fordelt på Danmark (Grønland) og Russland. NEAFC-reguleringa inneber i tillegg at kyststatane kan fiske dei nasjonale kvotane sine internasjonalt. Årsmøtet vedtok også ei regulering av fisket etter norsk vårgytande sild basert på kyststatsavtalen om ein totalkvote på 598 588 tonn. Også denne reguleringa inneber at kyststatane kan fiske dei nasjonale kvotane sine i internasjonalt farvatn. Når det gjeld makrell, vedtok årsmøtet ei regulering basert på kyststatsavtalen om ein totalkvote på 794 920 tonn for 2022. Alle reguleringane er i tråd med tilrådingane frå ICES.

For andre gong vedtok NEAFC også eit forbod mot fiske etter uer i Irmingerhavet, i tråd med rådgevinga frå ICES. Partane vart ikkje einige om regulering av fisket etter uer i Norskehavet.

DEN NORDVESTATLANTISKE

FISKERIORGANISASJONEN (NAFO)

Mange av bestandane som blir forvalta av NAFO, er under moratorium. Noreg har rett til å fiske på lodde, torsk og to rekebestandar. Dei siste åra er det berre torskefisket som har vore oppe, men med grunnlag i vitenskaplege vurderingar vart også rekefisket i område 3M opna for fiske i 2020. Rekefisket er per i dag regulert med eit fiskedøgnregime. Partane skulle etter planen ha møttast i 2021 for å vurdere ein overgang til eit ordinært kvoteregime, men på grunn av den rådande koronasituasjonen vart dette utsett til 2022. Årsmøtet vedtok difor ei vidareføring av fiskedøgnregimet i 2022. Årsmøtet vedtok òg å auke torskekvoten til 4 000 tonn. Noreg argumenterte for ein kvote på ikkje meir enn 3 000 tonn, i tråd med kvoterådet. NAFO har dei siste åra lagt stor vekt på å regulere fisket med botnreiskapar slik at sårbare marine økosystem blir skåna. I dag er i alt 20 område i NAFO stengde for fiske med botnreiskapar for å verne konsentrasjonar av korallar og svamp som har særleg sårbare økosystem. Stengingane gjeld også fleire område med undersjøiske fjell. Revisjonen av NAFO si regulering om vern av sårbare marine økosystem vart ferdigstilt i 2021. Årsmøtet vedtok på denne bakgrunn ei vidareføring av stengde område fram til 2026, i tillegg til å stengje ytterlegare fem nye område.

DEN INTERNASJONALE KOMMISSJONEN FOR BEVARING AV ATLANTISK TUNFISK (ICCAT)

Noreg hadde i perioden 2007–2013 forbod mot fiske og landing av makrellstørje på bakgrunn av bestandssituasjonen og fordi totalkvoten vart sett høgare enn tilrådd. Den internasjonale kommissjonen for beva-

ring av atlantisk tunfisk har no klare indikasjonar på at den negative trenden er snudd, og at tilstanden til bestanden er betre. Noreg opna for fangst av den norske kvoten i 2014. Totalkvoten på austleg makrellstørje og den norske kvoteandelen har auka dei siste åra. I 2018 vedtok ICCAT ny forvaltingsplan for austleg makrellstørje. Den norske totalkvoten for 2019, 2020 og 2021 har vore på 300 tonn. For 2022 er kvoten fastsett på same nivå. Dette gjev fleire fartøy høve til å få delta i makrellstørjefiske i norske farvatn.

KOMMISSJONEN FOR BEVARING AV DEI MARINE LEVANDE RESSURSANE I ANTARKTIS (CCAMLR)

CCAMLR fører vidare kvotane på kril i Antarktis på same nivået som tidlegare. Det finst store krilressursar i konvensjonsområdet, men i dag går storparten av fisket føre seg i CCAMLR-område 48, det vil seie Antarktishalvøya, Sør-Shetland, Sør-Orknøyane og Sør-Georgia. Det er fastsett ei fangstgrense for heile konvensjonsområdet på 5,6 millionar tonn. Enorme avstandar og utfordrande vær- og istilhøve i fangstsesongen verkar inn på kor god tilgang fartøya har til fangstområda, og dermed òg på kor lenge og kor mykje kril fartøya kan fiske. Dei siste åra var totalfangsten av kril på mellom 230 000 og 280 000 tonn. I område 48 er fangstgrensa sett til 620 000 tonn, det vil seie meir enn dobbelt så mykje som fangstnivået i dag. Kvoten er ikkje delt mellom dei enkelte medlemmene. Den norske flåten fiskar om lag 50–60 pst. av den totale krilfangsten i konvensjonsområdet.

DEN SØRAUSTATLANTISKE FISKERIORGANISASJONEN (SEAFO)

Den overordna målsetjinga til SEAFO-konvensjonen er langsiktig bevaring og berekraftig bruk av marine ressursar i det søraustlege Atlanterhavet. Konvensjonsområdet er avgrensa til det opne havet og omfattar såleis ikkje den økonomiske sona til kyststatane i området. Fram til oktober 2021 var det er sju partar (Noreg, Namibia, Angola, Sør-Afrika, EU, Japan og Sør-Korea) som var for fulle kommisjonsmedlemmer å rekne, medan Storbritannia, Island og USA har status som observatørar i kommisjonen.

Det er lenge sidan norske fartøy har fiska i SEAFO-området, og det er heller ikkje noko som tyder på at norske fiskarar er interesserte i å starte fiskeriverksemd der i tida som kjem. Når ein flaggstat ikkje lenger fiskar i eit område, er det i tråd med havrettens system at ein trekker seg ut av den aktuelle fiskeriorganisasjonen og seier opp konvensjonen. I tråd med artikkel 33 i konvensjonen, som stadfestar at ein konvensjonspart når som

helst kan seie opp konvensjonen ved skriftleg underretning til FN's matvareorganisasjon (FAO), som er depositar for konvensjonen, overleverte Noreg difor ein oppseiingsnote i oktober 2020 til FAO. Oppseiinga fekk verknad eitt år etter underretning til depositaren, så frå 29. oktober 2021 var ikkje Noreg lenger medlem av SEAFO-konvensjonen.

DEN INTERNASJONALE KVALFANGSTKOMMISSJONEN (IWC)

Den norske kvoten på vågekval blir fastsett på bakgrunn av det arbeidet som er gjort i Den internasjonale kvalfangstkommissjonen sin vitskapskomité. Vitskapskomiteen i IWC starta ein gjennomgang av det norske fangstgrunnlaget for vågekval i 2014. Komiteen konkluderte med at nye genetiske analysar ikkje gjev grunnlag for å dele opp i underområde for Barentshavet, Svalbardområdet og Norskehavet. Bestandsvurderinga som norske forskarar presenterte, vart også i hovudsak godteken. Kvoten for vågekval er i 2022 på 917 dyr. Det er 361 færre enn i 2021. Dette er det første året i ein ny forvaltingsperiode, noko som inneber at totalkvoten blir sett ned til grunnkvoten. For 2023 vil det vera mogleg å overføra eventuell ubrukt kvote frå 2022, noko som potensielt vil auka totalkvoten. Kvoten kan fangast i heile forvaltingsområdet til IWC, som er noko større enn havområda under norsk jurisdiksjon. Det vil seie at det også kan drivast fangst i internasjonalt farvatn mellom Noregs økonomiske sone og fiskerisona ved Jan Mayen.

DEN NORDATLANTISKE SJØPATTEDYRKOMMISSJONEN (NAMMCO)

NAMMCO har ansvaret for bevaring og fangst av sjøpattedyr i Nord-Atlanteren. Ansvaret til organisasjonen inkluderer heile spekteret av sjøpattedyr, altså storqual, småqual, sel og kvalross. Viktige område for Noreg er NAMMCOs handsaming av forvaltingsmodellen vår for fangst av kystsel, spørsmål om dyrevelferd og fangsttryggleik i kval- og selfangst og utfordringar knytte til bifangst av sjøpattedyr i norske fiskeri. Det vart gjennomført eit digitalt årsmøte i NAMMCO i mars 2021.

Fisket etter avtalane i 2020 og 2021

Norske fiskarar utnyttar generelt kvotane godt, og for dei kommersielt viktigaste bestandane blir kvotane nytta så godt som fullt ut, jf. tabell 1.1 i meldinga.

Tabell 1.1 Norsk utnytting av dei kommersielt viktigaste kvotane i 2020 og 2021

	Utnyttingsgrad ¹	
	2020	2021
<i>Barentshavet, Noreg – Russland</i>		
Torsk	96 pst.	89 pst.
Hyse	82 pst.	86 pst.
<i>Nordsjøen og Skagerrak, Noreg – EU</i>		
Sild	105 pst.	93 pst.
Sei	97 pst.	68 pst.
<i>Fleirpartsavtaler</i>		
Norsk vårgytande sild (NVG-sild)	104 pst.	102 pst.
Makrell	99 pst.	89 pst.
Kolmule	98 pst.	95 pst.

¹Oversikta tek ikkje omsyn til overføringar mellom år (kvotefleksibilitet), men tek utgangspunkt i fangst og kvote i det einskilde året. For fiskeslaga i tabellen kan ein normalt overføre inntil 10 pst. av kvotane mellom år. Avvik frå full utnytting inneber altså ikkje nødvendigvis at kvotane ikkje blir fiska opp eller er overfiska.

Tilgangen til å fiske i sonene til andre land blir nytta i ulik grad. Til dømes nyttar Noreg sonetilgangen i russisk sone lite, då vi har god tilgang i eiga sone på dei fleste bestandane vi deler med Russland. Noreg nyttar kvoten av torsk i Norskehavet og Barentshavet fullt ut kvart år, medan delar av hysekvoten ikkje er fullt utnytta dei seinare åra.

Noreg nytta heile den norske sildekvoten i Nordsjøen. Når det gjeld torskebestanden i Nordsjøen, minkar denne. Kvotane for 2021 og 2022 er 70 pst. lågare enn kvoten for 2018, som var den høgaste sidan 2002. Ifølgje offisiell fangststatistikk har EU i dei seinare åra nytta fellesbestandane i Nordsjøen relativt godt, det same gjeld kvotane dei har i norsk sone nord for 62° nord.

Før Storbritannia gjekk ut av EU, vart dei norske kvotane av dei pelagiske artane kolmule, augepål og havbrisling godt nytta. I 2021, etter Brexit, vart kolmulekvoten i EU-farvatn utnytta, men Noreg hadde ikkje kvotar for augepål og havbrisling i EU-farvatn. Fisket til dei norske linefartøya på fiskeslaga lange og brosme har vore på eit tradisjonelt nivå, men etter Brexit fekk Noreg ikkje tilgang til britisk sone i 2021 der dette fisket går føre seg.

Alle kyststatane har nytta kvotane sine av dei pelagiske artane norsk vårgytande sild, kolmule og makrell godt. Etter to sesongar utan loddefiske vart det funne grunnlag for å opne for eit loddefiske ved Island, Grønland og Jan Mayen sesongen 2020–2021. TAC vart auka fleire gonger, for til slutt å ende på 127 300 tonn lodde. Norsk kvote inkludert alle kvotekomponentar vart på 41 808 tonn lodde. Det vart stor etterspurnad etter lodde, noko som førte til svært gode prisar for fiskeflåten. Når det gjeld sesongen 2021–2022, vart førebels TAC auka frå 400 000 tonn til 904 200 tonn. 18. februar vart TAC redusert til 869 600 tonn, dette betydde ein norsk kvote inkludert alle kvotekomponentar på 140 989 tonn, noko som er den høgaste kvoten sidan 1990-åra.

Det har ikkje vore opna for loddefiske i Barentshavet i 2020 og 2021.

Kapittel 5 i meldinga rapporterer om fisket etter dei ulike avtalane, med vekt på norsk utnytting av kvotane.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Karianne B. Bråthen, Per Vidar Kjølmoen, Sverre Myrli og Solveig Vitanza, fra Høyre, Olve Grotle, Linda Hofstad Helleland og Lene Westgaard-Halle, fra Senterpartiet, Jenny Klinge, lederen Willfred Nordlund og Per Olav Tyldum, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad og Terje Hansen, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, fra Rødt, Geir Jørgensen, fra Venstre, Alfred Jens Bjørlo, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til Meld. St. 8 (2021–2022) Noregs fiskeriavtaler for 2022 og fisket etter avtalane i 2020 og 2021. Komiteen viser til at Norge deler så mye som opp mot 90 pst. av fiskeressursene vi høster, med andre land. Temaet for den årlige stortingsmeldingen om fiskeriavtalene er forvaltningen av disse fiskeressursene. Meldingen omtaler fiskeriavtalene Norge har inngått med andre land for 2022, og fisket etter disse avtalene i 2020 og 2021.

Komiteen viser til at Norge deler rundt 90 prosent av fiskeressursene vi høster av, med andre land gjennom gjensidige avtaler på ressursforvaltningsområdet. Det er forvaltningen av disse ressursene som er temaet for de årlige fiskeriavtalene. Avtalene skal sikre at høstingen av fiskebestandene er bærekraftig. De er derfor basert på uavhengige vitenskapelige råd om kvoter og forvaltningstiltak og inneholder forpliktende be-

stemmelser om kvotefordeling, forvaltningstiltak og kontrollsamarbeid.

Komiteen merker seg at den samlede fangstverdien av fiskeriavtalene Norge inngikk med andre land i 2021, er beregnet til om lag 52 mrd. kroner. Norges andel av dette utgjorde en tredjedel av totalen, eller om lag 17,98 mrd. kroner. I tillegg kommer verdiene som blir skapt av videreforedling av fangsten. I 2021 eksporterte Norge villfanget fisk og fiskeprodukt for 35,1 mrd. kroner, som var ny rekord.

Komiteen ser det som viktig at Norge, som Europas største fiskerinasjon, bidrar til å sikre en bærekraftig forvaltning av ressursene i havet, samtidig som vi ivaretar våre nasjonale interesser. Komiteen er kjent med at ulovlig fiske utgjør en trussel mot fiskeressursene, og merker seg at FNs matvareorganisasjon estimerer at om lag 15 pst. av all fangst er fisket ulovlig. Komiteen vil derfor understreke betydningen av at kampen mot ulovlig, urapportert og uregulert fiske, såkalt UUU-fiske, står høyt på dagsordenen i samarbeidet Norge har med andre land, og at man fra norsk side er en aktiv pådriver i dette arbeidet.

Komiteen merker seg videre at meldingen gir en orientering om status for de viktigste fiskebestandene vi deler med andre land. Komiteen viser til at Norge inngår tosidede avtaler med Russland, EU, Færøyene, Island og Grønland og for 2022 for første gang også med Storbritannia. Komiteen understreker viktigheten av avtalene for å sikre en felles bærekraftig forvaltning av bestandene.

Komiteen viser til at Havforskningsinstituttet har uttrykt bekymring for kveitebestanden i Skagerrak. Siden 1979 har Norge, for å styrke bestanden, hatt forbud mot å fiske kveite sør for 62° nord i perioden 20. november til 31. mars, når kveita samler seg på gytefeltene.

Komiteen vil vise til avsløringer i Dagbladet og på NRK lørdag 26. mars 2022 om at danske trålere på tross av den lave bestanden og fredningsbestemmelsene driver utstrakt fiske etter kveite innenfor Norges økonomiske sone.

Danske trålere driver to-sonefiske i området, hvor trålen slippes i dansk sone og fortsetter inn i norsk sone. Denne praksisen er til stor skade for fiskebestanden og undergraver respekten for fredningsbestemmelsen hos norske fiskere.

Komiteen forventer at norske myndigheter både intensiverer eget fiskerioppsyn i området i fredningstiden, og at det blir tatt initiativ overfor danske myndigheter for å få slutt på det sonekryssende kveitefisket i fredningsperioden.

På denne bakgrunn fremmer komiteen følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen arbeide opp mot danske myndigheter for å sikre at det ikke forekommer to-so-

nefiske av kveite i Norges økonomiske sone sør for 62° nord og i Skagerrak mellom 20. november og 31. mars.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at makrellstørje, som er en av de aller største rovfiskene i de havområdene hvor den lever, har stor betydning for og påvirkning på arter og økosystemer. Selv om Norges bestand nå teknisk sett er høstbar, er den langt unna å ha sin opprinnelige, naturlige rolle i økosystemet. Disse medlemmer mener at Norge, i tråd med moderne helhetlig økosystemforvaltning, bør ha som mål å bygge bestanden av makrellstørje mer opp mot naturlig nivå, slik at bestanden både kan gjeninnta deler av sin økosystemfunksjon og gi langt større økonomisk utbytte for fiskeriene enn fangst på dagens lille bestand.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen, gjennom deltakelse i Den internasjonale kommisjon om bevaring av atlantisk tunfisk (ICCAT), arbeide for å redusere kvotene på makrellstørje betraktelig fram til bestanden er på et vesentlig høyere nivå enn i dag.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen, gjennom deltakelse i Den internasjonale kommisjon om bevaring av atlantisk tunfisk (ICCAT), arbeide for å redusere kvotene på makrellstørje betraktelig fram til bestanden er på et vesentlig høyere nivå enn i dag.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen arbeide opp mot danske myndigheter for å sikre at det ikke forekommer to-sonefiske av kveite i Norges økonomiske sone sør for 62° nord og i Skagerrak mellom 20. november og 31. mars.

II

Meld. St. 8 (2021–2022) – Noregs fiskeriatvatar for 2022 og fisket etter avtalane i 2020 og 2021 – vedlegges protokollen.

Oslo, i næringskomiteen, den 10. mai 2022

Willfred Nordlund

leder

Torgeir Knag Fylkesnes

ordfører